

Total No. of Printed Pages—4

3 SEM FYUGP MINPSC3

2024

(December)

POLITICAL SCIENCE

(Minor)

Paper : MINPSC3

**(Development Processes and Social Movement in
Contemporary India)**

Full Marks : 60

Time : 2 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. তলত দিয়াসমূহৰ নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া : 1×6=6

Answer the following as directed :

- (a) 'পৰিকল্পনা আয়োগ'ৰ ধাৰণাটো সৰ্বপ্ৰথমে গ্ৰহণ কৰা
ৰাষ্ট্ৰখনৰ নাম হ'ল ____। (ৰাছিয়া/আমেৰিকা/ফ্ৰান্স)
(শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা)

The first country to adopt the concept of
Planning Commission is _____. (Russia/
America/France)

(Choose the correct answer)

- (b) মিশ্ৰ অৰ্থনীতিৰ যি কোনো এক বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

Mention any one characteristic of mixed
economy. চৰকাৰী আৰু বৈকৰকাৰী উভয়ৰে

অংশলিকল্পিত আছে।

(c) নীতি আয়োগৰ সভাপতি কোন ?

Who is the Chairperson of the NITI Aayog? *প্ৰধানমন্ত্ৰী* ।

(d) ভাৰতবৰ্ষত সেউজ বিপ্লৱৰ পিতৃ কোন ?

Who is the father of the Green Revolution in India? *M. S. Swaminathan*

(e) কৃষিভিত্তিক সমাজ ব্যৱস্থাৰ যি কোনো এক প্ৰকাৰৰ নামে লিখা । *Feudalism*

Name one type of agrarian social structure.

(f) 'দলিত' শব্দটো সৰ্বপ্ৰথমে কোনে প্ৰয়োগ কৰিছিল ?

Who used the term 'Dalit' for the first time? *ভেণ্যাজিঙা ফুলে* ।

2. চমু টোকা লিখা (যি কোনো তিনিটা) :

4×3=12

Write short notes on (any three) :

(a) অৰ্থনৈতিক পৰিকল্পনাৰ ক্ষেত্ৰত ৰাষ্ট্ৰৰ ভূমিকা

Role of the State in economic planning

(b) ভাৰতবৰ্ষত মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ গুৰুত্ব

Significance of middle class in India

(c) ভাৰতবৰ্ষৰ আৰ্থ-সামাজিক বিকাশত সেউজ বিপ্লৱৰ বৰঙণি

Contributions of the Green Revolution in the socio-economic development of India.

(d) জনজাতি আন্দোলনৰ মৌলিক দাবীসমূহ

The basic demands of tribal movement

3. উদাৰতাবাদ মানে কি ? ১৯৯১ চনৰ পিছত ভাৰতবৰ্ষৰ অৰ্থনৈতিক উদাৰতাবাদৰ ক্ষেত্ৰত সাধন কৰা সংস্কাৰসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

4+8=12

What is liberalization? Discuss the reforms that are introduced for the economic liberalization of India, post 1991.

অথবা / Or

- স্বাধীনতাৰ পিছত ভাৰতবৰ্ষত গ্ৰহণ কৰা অৰ্থনৈতিক পৰিকল্পনা-সমূহৰ গুৰুত্ব মূল্যায়ন কৰা।

12

Evaluate the significance of economic planning adopted in India after Independence.

4. ব্যক্তিগতকৰণে সংগঠিত আৰু অসংগঠিত দুয়োটা খণ্ডৰ ওপৰত কিদৰে প্ৰভাৱ পেলাইছে, আলোচনা কৰা।

5+5=10

Discuss the impact of privatization on organized and unorganized sectors.

অথবা / Or

- ১৯৯১ চনৰ নতুন অৰ্থনৈতিক নীতিয়ে ভাৰতবৰ্ষৰ মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ ওপৰত কিদৰে প্ৰভাৱ পেলাইছে, আলোচনা কৰা।

10

Discuss the impact of India's New Economic Policy of 1991 on Indian middle class.

5. ভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ বাবে ভূমি সংস্কাৰৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰা। 10

Discuss the importance of land reforms for economic development in the context of India.

অথবা / Or

- ভাৰতীয় অৰ্থনীতিৰ ওপৰত কৃষি সংকটৰ প্ৰভাৱৰ বিষয়ত সমালোচনাত্মক বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা। 10

Critically analyze the impact of agrarian crisis on India's economy.

6. ভাৰতবৰ্ষৰ 'দলিত আন্দোলন'ৰ এক সমালোচনাত্মক বৰ্ণনা আগবঢ়োৱা। 10

Critically explain the 'Dalit Movement' in India.

অথবা / Or

- সামাজিক আন্দোলন মানে কি? সামাজিক আন্দোলনৰ মুখ্য বৈশিষ্ট্যসমূহ লিখা। 5+5=10

What is social movement? Discuss the main characteristics of social movements.

3 SEM FYUGP PSCC3A

2024

(December)

POLITICAL SCIENCE

(Core)

Paper : PSCC3A

**(Perspectives on International Relations
and World History)**

Full Marks : 60

Time : 2 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. তলত দিয়াবোৰৰ উত্তৰ লিখা/শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা :

1×6=6

Answer/Choose the correct answer from the following :

- (a) কোনে প্ৰথমবাৰৰ বাবে 'International' শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰিছিল?

Who for the first time used the term 'International'?

- (i) হান্স জে. মৰ্গেনথাউ
Hans J. Morgenthau

- (ii) জেৰেমি বেনথাম
Jeremy Bentham

(iii) কুইন্সি বাইট
Quincy Wright

(iv) পালমাৰ আৰু পাৰ্কিন্স
Palmar and Perkins

(b) *Man, the State and War* নামৰ কিতাপখন
কোনে লিখিছিল ?

Who wrote the book, *Man, the State and War*?

(i) কেনেথ ৱাল্টজ
Kenneth Waltz

(ii) মৰ্টন কেপলান
Morton Kaplan

(iii) উড্ৰু' উইলছন
Woodrow Wilson

(iv) ই. এইচ. কাৰ
E. H. Carr

(c) 'বিশ্ব জলবায়ু সন্মিলন' অনুষ্ঠিত হৈছিল

The World Climate Conference was held in

(i) ১৯৭৭ চনত
1977

(ii) ১৯৭৪ চনত
1974

(iii) ১৯৭৬ চনত

1976

(iv) ১৯৭৯ চনত

1979

(d) 'Fascism' শব্দটোৰ উৎপত্তি হৈছে

The word 'Fascism' is derived from

(i) গ্ৰীক শব্দৰ পৰা

Greek word

(ii) লেটিন শব্দৰ পৰা

Latin word

(iii) ফৰাচী শব্দৰ পৰা

French word

(iv) ওপৰৰ কোনোটোৰেই নহয়

None of the above

(e) ইউৰোকেট কি ?

What is Eurocrat?

(f) UNIDOৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো লিখা।

Write the full form of UNIDO.

2. তলত দিয়াবিলাকৰ উত্তৰ লিখা (প্ৰতিটো ১৫০ শব্দৰ ভিতৰত) :

3×4=12

Answer the following (**within 150 words** each) :

(a) প্ৰাক্-ৱেষ্টফেলিয়ান বিশ্বৰ তিনিটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

Write three features of Pre-Westphalian world.

(b) নৱ-বাস্তৱবাদৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

Write a short note on neo-realism.

(c) সেউজ ৰাজনীতিৰ ওপৰত এটা টোকা লিখা।

Write a note on green politics.

(d) শীতল যুদ্ধৰ অৱনতিৰ কিছুমান কাৰণ লিখা।

Write some causes of the decline of the Cold War.

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া (প্ৰতিটো ৫০০ শব্দৰ ভিতৰত) :

Answer the following questions (**within 500 words** each) :

3. আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পৰ্ক কি? আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পৰ্ক এক শৈক্ষিক বিষয় হিচাপে কেনেকৈ গঢ় লৈছিল, আলোচনা কৰা।

2+7=9

What is international relations? Discuss the development of international relations as an academic discipline.

(5)

অথবা / Or

আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পৰ্কৰ বিভিন্ন স্তৰৰ বিশ্লেষণৰ বিষয়ে আলোচনা
কৰা।

9

Discuss the levels of analysis of international
relations.

4. বাস্তৱবাদী দৃষ্টিভংগীৰ সন্দৰ্ভত হান্স মৰ্গেনথাউ আৰু কেনেথ
ৱাল্টজৰ মাজত থকা পাৰ্থক্যৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

9

Discuss the differences between Hans
Morgenthau and Kenneth Waltz regarding
realist approach.

অথবা / Or

নৱ-উদাৰতাবাদ কি? নৱ-উদাৰতাবাদৰ মৌলিক ধাৰণাসমূহৰ
বিষয়ে আলোচনা কৰা।

2+7=9

What is neo-liberalism? Discuss the basic
assumptions of neo-liberalism.

5. নাৰীবাদক আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পৰ্কৰ বাস্তৱবাদী দৃষ্টিভংগীৰ সমালোচনা
হিচাপে গণ্য কৰা হয়, আলোচনা কৰা।

8

Feminism is considered as critique of realist
perspective of international relations.
Discuss.

অথবা / Or

ইউৰোকেণ্ট্ৰিকতা আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পৰ্কৰ গোলকীয় দক্ষিণ দৃষ্টিকোণৰ ওপৰত সমালোচনাত্মক আলোচনা কৰা।

8

Critically discuss the Eurocentrism and Global South perspective of international relations.

6. ভাৰ্চাই সন্ধিৰ মূল বিধানসমূহৰ মূল্যায়ন কৰা। এই সন্ধিয়েই দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ সূচনা কৰিছিল বুলি ভাবানে?

5+3=8

Evaluate the main provisions of the Treaty of Versailles. Do you think that this Treaty initiated the Second World War?

অথবা / Or

কেনেদৰে ইউৰোপত ফেচিজম/নাজীজমৰ উত্থানে দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ সূচনা কৰিছিল, আলোচনা কৰা।

8

How did the rise of Fascism/Nazism in Europe lead to the World War II? Discuss.

7. ছোভিয়েট ইউনিয়নৰ পতনেই শীতল যুদ্ধৰ অন্ত পৰাৰ মূল কাৰণ আছিল। ব্যাখ্যা দিয়া।

8

The collapse of Soviet Union was the main cause of the end of the Cold War. Explain.

অথবা / Or

ক্ষমতাৰ বিকল্প কেন্দ্ৰ হিচাপে চীনৰ উত্থান পৰীক্ষা কৰা।

8

Examine the emergence of China as an alternative centre of power.

★★★

Total No. of Printed Pages—4

3 SEM FYUGP PSCC3B

2024

(December)

POLITICAL SCIENCE

(Core)

Paper : PSCC3B

(Classical Political Philosophy)

Full Marks : 60

Time : 2 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি উত্তৰ দিয়া : 1×6=6

Answer the following as directed :

- (a) *Handbook of Political Theory* নামৰ গ্ৰন্থখন
কোনে লিখিছিল ?

Who wrote *Handbook of Political Theory*?

- (b) এৰিষ্ট'টলৰ মতে অভিজাততন্ত্ৰ / গণতন্ত্ৰ / পলিটি /
ৰাজতন্ত্ৰ ধৰণৰ চৰকাৰ সকলোতকৈ শ্ৰেষ্ঠ।

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

Aristocracy / Democracy / Polity /
Monarchy is the best form of Government
according to Aristotle.

(Choose the correct answer)

- (c) মেকিয়াভেলীৰ মতে 'দৈৱিক আইন' কি আছিল ?
What was 'divine law' according to Machiavelli?

- (d) হ'বছে ৰাষ্ট্ৰ আৰু চৰকাৰৰ মাজত পাৰ্থক্য আনিছিল।
(সত্য নে অসত্য লিখা)

Hobbes brought distinction between State and Government.

(Write True or False)

- (e) ল'কৰ মতে চৰকাৰৰ মূল ভিত্তি হ'ল—ক্ষমতা/
শক্তি/সম্মতি।

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

According to Locke, the basis of Government is power/force/consent.

(Choose the correct answer)

- (f) আধুনিক ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ পিতৃ হিচাবে কাক কোৱা হয় ?

Who is regarded as the father of modern Political Science?

2. চমু টোকা লিখা :

3×4=12

Write short notes on :

- (a) প্লেটোৰ দাৰ্শনিক ৰজা

Plato's Philosopher King

- (b) ধৰ্ম সম্পৰ্কত মেকিয়াভেলীৰ মতামত

Machiavelli's views on religion

(c) ল'কৰ ব্যক্তিগত সম্পত্তিৰ ধাৰণা

Locke's concept of private property

(d) হ'বছৰ লেভিয়াথান সম্পৰ্কত দৃষ্টিভঙ্গী

Hobbes' views on Leviathan

3. গ্ৰন্থ ব্যাখ্যাৰ মাৰ্ক্সবাদী দৃষ্টিভঙ্গীৰ সমালোচনাত্মক আলোচনা কৰা। 9

Critically discuss about the Marxist approach of interpretation of text.

নাইবা / Or

মনোবৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভঙ্গী সম্পৰ্কে এটি টোকা লিখা।

Write a note on psychological approach.

4. প্লেটোৰ আদৰ্শ ৰাষ্ট্ৰৰ ধাৰণাটোৰ সমালোচনাত্মক আলোচনা আগবঢ়োৱা। 9

Critically discuss Plato's concept of ideal State.

নাইবা / Or

এৰিষ্ট'টলৰ নাগৰিকত্বৰ ধাৰণাটোৰ মূল্যায়ন কৰা।

Evaluate Aristotle's concept of citizenship.

5. মেকিয়াভেলীৰ মতে এজন শাসকৰ অন্যতম গুণাবলী সম্পৰ্কে লিখা। আধুনিক প্ৰশাসকৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ প্ৰয়োগ হ'বনে? 8

What were the qualities that Machiavelli attributed to a ruler? Could it be applied to a modern ruler?

নাইবা / Or

ৰাজনৈতিক চিন্তাধাৰালৈ মেকিয়াভেলীৰ অৱদান আলোচনা কৰা।

Discuss Machiavelli's contribution to political thought.

6. হ'ব্ছৰ প্ৰকৃতি ৰাজ্যৰ ধাৰণাটো আলোচনা কৰা।

8

Discuss Hobbes' State of nature.

নাইবা / Or

হ'ব্ছৰ ব্যক্তিবাদী ধাৰণাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

Discuss Hobbes' views on individualism.

7. ল'কৰ সামাজিক চুক্তি তত্ত্বৰ মূল্যায়ন কৰা।

8

Evaluate Locke's concept of social contract theory.

নাইবা / Or

প্ৰাকৃতিক অধিকাৰ আৰু প্ৰাকৃতিক আইনৰ বিষয়ত ল'কৰ ধাৰণা বিশ্লেষণ কৰা।

Analyse Locke's concept of natural rights and natural law.

★★★